

2024-08-27

A2024/00878

a.remissvar@regeringskansliet.se
a.iu@regeringskansliet.se

Svar på remiss av SOU 2024:41 Styrkraft för lyckad integration

Sammanfattning

Regeringen tillsatte den 25 maj 2022 en utredning för att förbättra arbetsmarknadsintegration för utrikes födda kvinnor, ledd först av Marika Lindgren Åsbrink och senare av Elin Landell. Utredningen, som avslutades med slutbetänkandet "Styrkraft för lyckad integration" (SOU 2024:41), har fokuserat på att utveckla en målstyrd integrationspolitik med nya mål och förbättringar i etableringsersättningen. Den föreslår ett övergripande mål om att utrikes födda ska ha samma rättigheter och möjligheter som övriga befolkningen och delar in målen i ekonomisk, språklig, utbildningsmässig, demokratisk och social integration. Utredningen rekommenderar också en ny styrmodell för myndigheter och ett reformerat ersättningssystem för nyanlända.

För kommunerna kan förbättrade integrationsinsatser leda till snabbare arbetsmarknadsintegration, minskade behov av socialt stöd och ökad social sammanhållning. Dock kan dessa insatser medföra stora ekonomiska krav och ojämn resursfördelning mellan kommuner. Effektiviteten i integrationsarbetet kan påverkas av byråkratiska hinder och ekonomiska inlåsnings effekter.

För individer kan ökade ersättningar underlätta ekonomisk stabilitet och självständighet. Men det finns risker som att personer prioriterar arbete före språkinläring eller att ersättningarna inte räcker till för alla levnadskostnader, vilket kan leda till ekonomisk stress och svartarbete.

En viktig konsekvens är att för att få permanent uppehållstillstånd i Sverige måste nyanlända uppfylla flera krav, inklusive att de måste kunna försörja sig själva och leva ett skötsamt liv. Detta kan pressa nyanlända att hitta jobb innan de har hunnit lära sig svenska, vilket kan fördröja integrationsprocessen och öka deras frustration. En brist på individanpassade insatser kan också göra integrationsåtgärderna ineffektiva, vilket minskar chanserna för framgång.

Karlskoga kommun framhåller vikten av att prioritera språkutbildning och yrkesutbildning i integrationspolicyn, samt att stödåtgärderna måste vara rättvisa och individanpassade. Kommunen betonar också behovet av att regeringen garanterar tillräckliga resurser för att stödja långsiktiga och hållbara integrationsinsatser. Genom att ta hänsyn till dessa faktorer kan en effektiv och

rättvis integrationspolitik skapas som bättre möter både nyanländas och kommunernas behov

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Svar på remiss av SOU 2024:41 Styrkraft för lyckad integration den 27 08 2024

Bakgrund

Regeringen tillsatte den 25 maj 2022 en utredning med målet att förbättra arbetsmarknadsetableringen för utrikes födda kvinnor. Marika Lindgren Åsbrink utsågs ursprungligen till särskild utredare, men hon ersattes senare av Elin Landell. Under 2023 utvidgades utredningens uppdrag till att fokusera på en målstyrd integrationspolitik. Detta inkluderade förslag till ett nytt övergripande mål för integrationspolitiken samt förändringar i regelverket för etableringsersättningen.

Utredningen, som genomgick flera personalförändringar, avslutades med att det slutbetänkande "Styrkraft för lyckad integration" (SOU 2024:41) överlämnades. Syftet med utredningen var att stärka genomslaget för integrationspolitiken inom offentlig verksamhet genom att föreslå en styrmodell och resultatindikatorer. Dessutom ingick en översyn av ersättningarna för nyanlända som deltar i etableringsprogrammet. Tidigare delbetänkanden har särskilt fokuserat på att förbättra utrikes födda kvinnors möjligheter på arbetsmarknaden och att föreslå nya mål för integrationspolitiken.

I slutbetänkandet "Styrkraft för lyckad integration" (SOU 2024:41) presenteras konkreta förslag på hur styrningen och uppföljningen av integrationspolitiken kan förbättras, tillsammans med en översyn av ersättningarna för nyanlända. Utredningen föreslår ett övergripande mål för integration som innebär att utrikes födda kvinnor och män ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter som övriga befolkningen. För att mäta framstegen mot detta mål föreslås fem specifika delmål:

- ekonomisk integration
- språklig integration
- utbildning
- demokratisk integration
- social integration

2024-08-27

A2024/00878

För att stärka integrationen föreslås ändringar i hur myndigheterna styrs. Arbetsförmedlingen får ett tydligare ansvar för att förbättra utrikes föddas integration på arbetsmarknaden. Statistiska centralbyrån (SCB) ska utveckla indikatorer för att mäta hur väl integrationen fungerar inom olika områden. Dessutom ska en ny Integrationsbarometer införas för att mäta hur människor själva upplever sin integration.

Ersättningssystemet för nyanlända föreslås också reformeras så att de kan försörja sig utan behov av kompletterande bistånd. Reformen syftar till att uppmuntra både kvinnor och män att arbeta och bli självförsörjande.

Utredningens övergripande mål är att stärka genomslaget för integrationspolitiken i offentlig verksamhet, genom att föreslå en ny styrmodell och resultatindikatorer. En del av uppdraget har också varit att se över ersättningarna för nyanlända som deltar i etableringsprogrammet. Tidigare delbetänkanden har fokuserat särskilt på att förbättra arbetsmarknadsetableringen för utrikes födda kvinnor och att formulera nya mål för integrationspolitiken.

Konsekvenser

För kommunen finns både positiva och kritiska konsekvenser av integrationsinsatserna. På den positiva sidan kan satsningar på utbildning och arbetsmarknadsinsatser leda till en snabbare arbetsmarknadsintegration för nyanlända, vilket minskar deras behov av socialt stöd och kan sänka kommunens kostnader för sådana stödinsatser. Effektiv integration bidrar också till ökad social sammanhållning, vilket minskar risken för sociala konflikter och spänningar. Långsiktigt kan investeringar i integration, även om de är kostsamma initialt, resultera i ökad ekonomisk aktivitet och minskade utgifter för sociala tjänster när fler individer blir självförsörjande. Dessutom kan krav på samarbete mellan olika aktörer leda till utvecklingen av nya och mer effektiva integrationsstrategier, vilket i sin tur kan stimulera innovation och förbättrade resultat.

Samtidigt finns det kritiska konsekvenser att beakta. Att genomföra insatser för att stödja nyanländas etablering kan innebära ett stort ekonomiskt ansvar för kommunerna, och om dessa insatser inte ger de förväntade resultaten kan kostnaderna bli en tung börda för kommunens budget. Resursfördelningen kan vara ojämn, där större kommuner ofta har fler resurser att stödja nyanlända jämfört med mindre kommuner, vilket kan skapa ojämlikhet i stödet. Pressen på att visa snabba resultat kan leda till kortvariga investeringar som kanske inte är hållbara på lång sikt, vilket kan göra att problemen kvarstår. Om insatserna inte är tillräckligt effektiva kan det leda till ökad arbetslöshet och social utsatthet bland nyanlända, vilket i sin tur kan öka belastningen på kommunens socialtjänst. Byråkratiska hinder kan också försvåra effektiviteten i integrationsarbetet, medan ekonomiska inlåsningseffekter kan uppstå om

bidrag minskar när inkomsterna ökar, vilket kan avskräcka nyanlända från att öka sina inkomster eller ta extra jobb.

För individerna kan det finnas flera positiva konsekvenser av att höja ersättningarna. En ökad ekonomisk stabilitet kan minska beroendet av bistånd och därigenom behovet av ytterligare ekonomiskt stöd från kommunen. Högre ersättningar kan även fungera som ett starkare arbetsincitament, vilket i sin tur kan förbättra individens ekonomiska situation och självständighet. Mindre beroende av bistånd kan också leda till minskad stress, och individerna får mer tid och energi som de kan använda för studier eller jobbsökande. Bättre ekonomiska förutsättningar underlättar dessutom social inkludering och möjliggör en större delaktighet i samhällslivet.

Å andra sidan finns det viktiga konsekvenser att överväga. För att få permanent uppehållstillstånd i Sverige måste en person uppfylla flera krav: de måste ha förlängt sitt uppehållstillstånd, kunna försörja sig själv och leva ett skötsamt liv. Detta kan leda till att nyanlända prioriterar att hitta ett jobb innan de lär sig svenska, vilket i sin tur kan göra integrationsprocessen långsammare och fördröja deras väg till självförsörjning. Denna situation kan skapa frustration både hos individerna själva och i samhället i stort.

Ersättningarna som nyanlända får kanske inte alltid räcker till för att täcka alla levnadskostnader, vilket kan orsaka ekonomisk stress och svårigheter att klara vardagen. Om bidragen minskar när inkomsterna ökar, kan det också minska motivationen att arbeta mer eller tjäna mer. I vissa fall kan detta leda till att människor söker sig till svartarbete för att undvika att förlora bidrag.

De som inte lyckas dra nytta av integrationsinsatserna riskerar att fastna i långvarig arbetslöshet och social utsatthet, vilket kan leda till ett fortsatt beroende av sociala stödsystem. För kvinnor med ansvar för barn och hushåll kan familjedynamiken påverkas, vilket ytterligare begränsar deras möjligheter att förbättra sin ekonomiska situation och integreras i samhället. Här blir kyrkor och föreningslivet viktiga aktörer, då de ofta erbjuder stöd, gemenskap och praktisk hjälp som kan underlätta integrationen och stärka individens ställning i samhället.

Slutligen kan en brist på individanpassade insatser göra integrationsåtgärder ineffektiva, vilket minskar chanserna för framgång. Låga ersättningar kan dessutom öka risken för svartarbete, något som skapar problem både för individen och för samhället som helhet.

Förslag till Beslut

Karlskoga kommun ser både möjligheter och utmaningar med de föreslagna förändringarna i SOU 2024:41 och betonar vikten av att noggrant överväga

2024-08-27

A2024/00878

vissa rekommendationer för att maximera fördelarna och minimera riskerna. För det första är det avgörande att prioritera språkutbildning och yrkesutbildning inom integrationspolicyn. Detta är viktigt för att förbättra nyanländas möjligheter att delta på arbetsmarknaden och därigenom öka deras självständighet.

Vidare bör stödåtgärderna vara rättvisa och anpassade till varje individs behov för att förhindra ojämlikhet och säkerställa att alla får det stöd de verkligen behöver. Samtidigt är det nödvändigt att regeringen garanterar tillräckliga resurser för att stödja effektiva och hållbara integrationsåtgärder. Adekvata resurser är avgörande för att främja en framgångsrik och långsiktig integration av nyanlända i vårt samhälle.

Karlskoga kommun uppmanar därför regeringen att beakta dessa rekommendationer för att skapa en balanserad och hållbar integrationspolitik. Genom att integrera relevanta stödinsatser, säkerställa rättvisa och inkludering, samt garantera tillräckliga resurser, kan vi arbeta mot en effektiv och rättvis integrationspolitik som verkligen möter de faktiska behoven hos nyanlända och kommunerna.

Källor baserat på remissvar

Forskning visar att sänkta ekonomiska ersättningar kan öka arbetskraftsdeltagandet men samtidigt leda till negativa effekter på social välfärd, såsom ökad fattigdom och försämrade levnadsförhållanden. Detta framgår av exempel från Danmark samt studier av Arendt (2019) och Foged, Peri & Dahl (2020), som belyser de komplexa konsekvenserna av förändrade ersättningar.

Empiriska studier betonar vikten av tidiga och intensiva insatser, såsom språk- och arbetsmarknadsprogram, för att förbättra nyanländas långsiktiga integration. Forskare som Claussen, Heinesen & Husted (2009) och Calmfors & Sánchez Gassen (2019) visar att tidig kontakt med arbetsmarknaden är avgörande för att öka anställbarheten och minska isoleringen bland nyanlända.

Utrikes födda kvinnor står inför särskilda utmaningar, som språkbarriärer och vårdnadsansvar, som påverkar deras arbetsmarknadsintegration. Forskning av Nordin, Rooth & Åslund (2013) och Andersson Joona (2018) understryker vikten av tillgång till barnomsorg och flexibla arbetstider för att stödja kvinnors arbetskraftsdeltagande och integration.

Effektiv integration kräver god samordning mellan myndigheter. Borevi (2014) visar att decentraliserade modeller kan vara effektiva när ansvaret är tydligt fördelat, men att avsaknad av nationella riktlinjer kan leda till ojämlikhet mellan kommuner och skapa ineffektivitet i integrationsarbetet.

2024-08-27

A2024/00878

Bostadssegregation har negativa långsiktiga effekter på integrationen. Enligt forskning av Åslund & Fredriksson (2009) har nyanlända som bor i områden med hög arbetslöshet sämre chanser till sysselsättning, vilket understryker behovet av strategisk bostadsplacering för att förbättra integrationsresultaten.

Riskerna med skärpta krav utan tillräckligt stöd kan leda till stress, psykisk ohälsa och ökad marginalisering samt beroende av statligt stöd. Studier av Scholten et al. (2017) och Koopmans (2010) varnar för dessa risker och betonar vikten av att inte öka krav utan att samtidigt säkerställa adekvat stöd.

För att effektivt stödja integrationen rekommenderas det att prioritera språkutbildning och yrkesutbildning, vilket är centralt för nyanländas etablering på arbetsmarknaden enligt Bakker et al. (2016) och Bloch (2008). Integrationspolitiken bör vara rättvis och inkluderande, med tillräckliga resurser för att undvika ineffektivitet, som framhålls av Freeman (2004) och Dustmann et al. (2017)

Susanne Afzelius

Kommundirektör

Gabriella Palmén
Integrations- och migrationsordnare

Expedieras till

*Stödtext: Ange under denna rubrik vart beslutet ska skickas, då vet sekreteraren vart det ska skickas. Om det inte ska skickas, ta bort rubriken.
(ta bort stödtexten när du är klar)*

T